

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 71 0 Rs 286276 19 Rev
Banjaluka, 03.09.2020. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću koje sačinjavaju sudije ovog suda i to, Senad Tica kao predsjednik vijeća, te Jadranka Stanišić i Rosa Obradović kao članovi vijeća, u pravnoj stvari tužilaca, D.S. i D.Z., obe iz B., zastupanih po punomoćniku, B.C., advokatu iz B., J.J. i B.Š., oboje iz B., zastupanih po punomoćniku, V.C., advokatu iz B., te B.M. i S.S., oboje iz B., zastupanih po punomoćniku, M.C., advokatu iz B., protiv tužene, ŽRS a.d., ... D., radi zaštite prava iz radnog odnosa, odlučujući o revizijama tužilaca protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 Rs 286276 19 Rsž od 24.09.2019. godine, na sjednici održanoj dana 03.09.2020. godine, donio je

PRESUDU

Revizije se odbijaju.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 Rs 286276 18 Rs od 13.08.2019. godine, odbijen je zahtjev tužilaca kojim su tražili:

- 1.) da se utvrdi da je tužena donošenjem rješenja o prestanku radnog odnosa i to:
    - rješenje o prestanku radnog odnosa za D.S. broj IV-3.1.1.599/18 od 27.04.2018. godine,
    - rješenje o prestanku radnog odnosa za D.Z. broj IV-3.1.1.601/18 od 27.04.2018. godine,
    - rješenje o prestanku radnog odnosa za J.J. broj IV-3.1.1.1758/17 od 18.12.2017. godine,
    - rješenje o prestanku radnog odnosa za B.Š. broj I-2.7-4086/17 od 25.12.2017. godine,
    - rješenje o prestanku radnog odnosa za B.M. broj III-3.6-2296/17 od 22.12.2017. godine,
    - rješenje o prestanku radnog odnosa za S.S. broj III-3.6-2289/17 od 22.12.2017. godine,povrijedila pravo svakog od tužilaca na koga se pojedinačno rješenje odnosi i to, pravo na jednako postupanje u pogledu prava na rad i prava na dostupnost radnih mjesta pod jednakim uslovima u odnosu na sve ostale radnike željeznice, koji u procesu reorganizacije kod tužene ne ostvare uslove iz člana 116. a) stav 2. Zakona o željeznicama RS, kao i u odnosu na radnike na koje se u pogledu uslova na prestanak radnog odnosa primjenjuje član 175. stav 1. tačka 2. Zakona o radu;
  - 2.) da se poništavaju kao nezakonita navedena rješenja;
  - 3.) da se naloži tuženoj da svakom od tužilaca naknadi materijalnu štetu zbog izgubljene zarade i to tužilji, D.S. u iznosu od 5.481,56 KM, tužilji, D.Z. u iznosu od 4.909,81 KM, tužilji, J.J. u iznosu od 5.398,17 KM, tužiocu, B.Š. u iznosu od 2.292,48 KM, tužiocu, B.M. u iznosu od 5.245,73 KM i tužilji, S.S. u iznosu od 4.945,77 KM, sve sa zakonskom zateznom kamatom, na način pobliže opisan u presudi;
  - 4.) da se tužena obaveže da tužioce vrati na rad.
- Odlučeno je da svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 Rs 286276 19 Rsž od 24.09.2019. godine, žalbe tužilaca su odbijene i prvostepena presuda potvrđena.

Tužioci revizijama pobijaju odluku drugostepenog suda, zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se pobijana presuda preinači i udovolji zahtjevu tužilaca ili ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tužena je predložila da se revizija odbaci, odnosno odbije.

Revizije nisu osnovane.

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužilaca da se utvrdi da je tužena donošenjem navedenih rješenja, koja su bliže navedena i opisana u izreci prvostepene presude, povrijedila njihovo pravo na jednako postupanje u pogledu prava na rad i dostupnost radnih mjesta pod jednakim uslovima, slijedom čega da se ponište ta rješenja, te tužena obaveže da im naknadi materijalnu štetu sa zakonskom zateznom kamatom i vrati ih na rad.

Po provedenom postupku prvostepeni sud je utvrdio: da su tužioci bili radnici tužene; da im je radni odnos prestao na osnovu rješenja čije se poništenje traži u ovom postupku, a shodno odredbama člana 116. a) stav 2. Zakona o željeznicama Republike Srpske, kojim odredbama je propisano da u postupku reorganizacije u Željeznicama RS, željezničkom radniku prestaje radni odnos kada navršši 40 godina penzijskog staža i godine života, utvrđene članom 42. stav 1. ili članom 178. stav 1. Zakona o penzijsko invalidskom osiguranju; da je po osnovu navedenih rješenja o prestanku radnog odnosa, tužiocima prestao radni odnos kod tužene, jer da su navršili svako od njih 40 godina penzijskog staža i da svi tužioci ima preko 60 godina života, izuzev S.S. koja ima 58 godina života.

Kod takvog stanja stvari, s pozivom na odredbe člana 116. a) stav 2. Zakona o željeznicama RS („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj, 19/17, 28/17 i 100/17), člana 42. Zakona o penzijsko invalidskom osiguranju („Službeni glasnik RS 134/11, 82/13 i 103/15), člana 175. Zakona o radu („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 1/16 i 66/18) i člana 2. Zakona o zabrani diskriminacije („Službeni glasnik BiH“ broj 59/09 i 66/16- u daljem tekstu: ZZD), nižestepeni sudovi su zaključili da zahtjevi tužilaca nisu osnovani, pa su sudili kao u izreci svojih presuda.

Odluke nižestepениh sudova su pravilne i navodima revizija nisu dovedene u ozbiljnu sumnju.

Odredbom člana 175. tačka 2. Zakona o radu (u daljem tekstu: ZR) je propisano, da radni odnos prestaje kada radnik navršši 65 godina života i najmanje 15 godina staža osiguranja.

Zakon o željeznicama Republike Srpske (u daljem tekstu: ZŽRS), predstavlja lex specialis u odnosu na ZR, kada su u pitanju radni odnosi željezničkih radnika o kojima govori odredba člana 2. tačka 12. tog zakona. Odredbom člana 116 a. ZŽRS propisano je, da željezničkim radnicima radni odnos prestaje: istekom roka na koji je zasnovan; kada radnik navršši 65 godina života i najmanje 15 godina staža osiguranja; sporazumom između radnika i poslodavca; otkazom ugovora o radu od strane radnika ili poslodavca; odlukom nadležnog suda; na zahtjev roditelja ili staratelja radnika mlađeg od 18 godina života i smrću radnika (stav 1.). Izuzetno, saglasno odredbi člana 116 a. stav 2. ZŽRS, mimo razloga navedenih u stavu 1. ove zakonske odredbe, u slučaju kada se pristupi reorganizaciji u željeznicama Republike Srpske, željezničkom radniku radni odnos prestaje

kada navrší 40 godina penzijskog staža i godine života utvrđene članom 42. stav 1. i članom 178. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju (u daljem tekstu: ZPIO).

Prema odredbi člana 42. ZPIO osiguranik koji nema navršenih 65 godina života ima pravo na starosnu penziju kada navrší 60 godina života i 40 godina penzijskog staža, a članom 178. stav 1. istog Zakona je propisano da izuzetno od člana 42. stav 1, osiguranik sa 40 godina penzijskog staža ima pravo na starosnu penziju: u 2012. godini bez obzira na godine života; u 2013. godini kada navrší 56 godina života; u 2014. godini 56. godina i 4 mjeseca i tako redom do 2017. godine (koja je relevantna za rješenje ove pravne stvari) u kojoj ima pravo na starosnu prnziju kada, uz penzijski staž od 40 godina, navrší 57 godina i 4 mjeseca života.

Slijedom navedenih zakonskih propisa proizlazi, da odredboma člana 116 a. stav 2. ZZRS nije propisan uslov za ostvarivanje prava na starosnu penziju, već ova odredba imperativno propisuje da željezničkom radniku prestaje radni odnos, po sili zakona, kada se pristupi reorganizaciji u željeznicama Republike Srpske i kada navrší 40 godina penzijskog staža i godine života utvrđene članom 42. stav 1. i članom 178. stav 1. ZPIO.

Tužena je tokom postupka dokazala da je pristupila reorganizaciji, te da tužioci na dan donošenja spornih rješenja o prestanku radnog odnosa imaju navršenih 40 godina penzijskog staža i svako od njih preko 60 godina života, izuzev S.S. koja ima 58 godina života, čime su se ostvarili zakonom propisani uslovi (član 116 a. stav 2. ZZRS) za prestanak radnog odnosa tužiocima kod tužene. Zato rješenja, čije se poništenje traži u ovom postupku, nisu nezakonita.

S obzirom na izloženo, neosnovane su tvrdnje tužilaca, da je donošenjem spornih rješenja narušen princip ravnopravnosti, odnosno jednakog postupanja (o kojem govori odredba člana 2. ZZD), odnosno da navedena odredba ZZRS, na kojoj su utemeljena sporna rješenja, nije u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine, Ustavom Republike Srpske i odredbama Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda. Uostalom, i odlukom Ustavnog suda Republike Srpske broj: U-31/18 od 20.12.2018. godine je odbijen prijedlog za utvrđenje neustavnosti člana 116 a. stav 2. Zakona o Željeznicama Republike Srpske.

Prema odredbi člana 19. ZR radnik ne može biti stavljen u neravnopravan položaj prilikom ostvarivanja prava po osnovu rada zbog rase, etničke ili nacionalne pripadnosti, boje kože, pola, jezika, religije, političkog ili drugog mišljenja i ubjeđenja, socijalnog porijekla, imovnog stanja, članstva ili nečlanstva u sindikatu ili političkoj organizaciji, fizičkog i duševnog zdravlja i drugih obilježja koja nisu u neposrednoj vezi sa prirodom radnog odnosa. Članom 2. ZZD je propisano, da zaštićeni osnovi predstavljaju ključni element diskriminacije i različito tretiranje osoba postaje diskriminacija samo ukoliko se zasniva na jednom od zaštićenih osnova. Ovim odredbama, je ustanovljena zabrana povrede jednakog postupanja.

Tužioci u ovoj parnici, saglasno odredbi člana 12. stav 1. tačka a) i tačka b) ZZD traže, utvrđenje diskriminacije (deklaratorni antidiskriminacijski zahtjev) i otklanjanje diskriminacije (restitutivni zahtjev).

Neposredna diskriminacija, prema članu 3. stav 1. ZZD postoji ako se lice ili grupa lica, zbog njihovog ličnog svojstva u istoj ili sličnoj situaciji, bilo kojim aktom, radnjom ili propuštanjem, stavljaju ili su stavljeni u nepovoljniji položaj ili bi mogli biti stavljeni u nepovoljniji položaj. Prvi uslov za utvrđenje neposredne diskriminacije je dokaz o nepovoljnom položaju koji se može usporediti sa postupanjem prema drugom licu u sličnoj situaciji. Obaveza lica koja se poziva na ovaj vid diskriminacije jeste, da uvjeri sud da postoje lica sa kojima se

povoljnije postupilo ili bi se povoljnije postupilo, a da je pri tome jedina razlika između njih pravno zaštićena osnova.

Indirektna diskriminacija (član 3. stav 2. ZOZD) postoji kada naizgled neutralna norma, kriterij ili praksa imaju diskriminirajuće efekte na lica koja pripadaju nekoj grupi koja ima zaštićene karakteristike. Kada je u pitanju indirektna diskriminacija ne radi se o različitom tretmanu u odnosu na druge u istoj ili sličnoj situaciji, već o jednakom tretmanu onih koji bi morali, zbog neke svoje zaštićene karakteristike, biti drugačije tretirani kako ne bi bili dovedeni u nepovoljan položaj.

Članom 15. stav 1. ZZD propisano je, da u slučajevima kada lice ili grupa lica navode činjenice u postupku iz člana 12. ovog zakona potkrijepljujući navode o tome da je zabrana diskriminacije prekršena, navodni prekršilac dužan je da dokaže da nije prekršio princip jednakog postupanja, odnosno zabrane diskriminacije u predmetu rasprave.

Za osnovanost tužbenog zahtjeva iz osnova diskriminacije, mora se utvrditi da je do stavljanja u nejednak položaj došlo zbog jednog od zabranjenih osnova (član 2. stav 1. i član 5. ZZD). Zaštićeni osnovi, dakle, predstavljaju ključni element diskriminacije i različito tretiranje lica postaje diskriminacija, samo ukoliko se zasniva na jednom od zaštićenih osnova (po osnovu rase, jezika, vjere, etničke pripadnosti, političkog ili drugog mišljenja i ubjeđenja i drugo) ili ako se dokaže da je navodna žrtva diskriminacije, zbog neke svoje zaštićene karakteristike, morala biti drugačije tretirana kako ne bi bila dovedena u nepovoljan položaj.

Prema činjeničnom utvrđenju nižestepenih sudova, tužiocima je radni odnos kod tužene prestao primjenom zakonske odredbe imperativnog karaktera. Odlazak u starosnu penziju i inače diktiraju godine života svakog pojedinca. Da je drugačije, ne bi bilo moguće uopšte regulisati odlazak u starosnu penziju, zbog prigovora postojanja diskriminacije u odnosu na radnike koji nisu napunili određene, zakonom propisane, godine života. Okolnost, kao u konkretnom slučaju, da je zakonom propisano da svima koji u određenoj godini pune određene godine života, prestaje radni odnos u situaciji kada se pristupi reorganizaciji Željeznica Republike Srpske, ne znači da postoji nejednako postupanje u odnosu na sve druge radnike koji nemaju te godine života, odnosno koji uopšte ne rade u Željeznicama Republike Srpske, kako to žele prikazati revidenti.

Sušтина tužbe za utvrđenje, da je došlo do nejednakog postupanja (diskriminacije), po prirodi stvari, podrazumjeva utvrđenje da se radi o takvom postupanju koje je tužioce stavilo u nepovoljniji položaj u odnosu na neke druge. U konkretnom slučaju tužioci nisu učinili vjerovatnim da su diskriminirani, odnosno da bi njihov položaj bio bolji da je njihov radnopravni status rješavan na način da su proglašeni tehnološkim viškom (na čemu insistiraju u reviziji). U konkurenciji sa ostalim radnicima koji bi dobili takav status, s obzirom na stanje u kojem se nalazila tužena - da je radila samo sa 50% kapaciteta, da je zbog toga uspostavljena nova unutrašnja makroorganizacija, da je postojao veliki broj viška radnika (samo do kraja 2017. godine, prema priloženoj analizi, taj broj je trebalo smanjiti za 500 radnika, a u narednim godinama za još 500), malo je vjerovatno da bi tužioci bili u boljoj poziciji da su proglašeni tehnološkim viškom. U svakom slučaju oni to nisu dokazali.

S druge strane tužena je dokazala da je pri donošenju spornih rješenja primjenila imperativnu zakonsku odredbu (član 116 a. stav 2. ZZRS) i da je prema svim radnicima koji su se našli u istoj situaciji jednako postupila. Eventualno bi se radilo o diskriminaciji samo u slučaju da tužena za neke radnike, na koje se može, odnosno mora primjeniti citirana zakonska odredba, nije donijela rješenje o prestanku radnog odnosa. Međutim, tužioci to i ne tvrde.

U konkretnom slučaju se kod tužene, prema utvrđenom činjeničnom stanju, koje ne može biti predmet pobijanja u fazi revizionog postupka, shodno odredbi člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj: 58/03, 85/03, 63/07, 49/09 i 61/13 – u daljem tekstu: ZPP), nije radilo o postupku restrukturiranja koji ima u vidu odredba člana 27. do 52. Zakona o stečaju („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 16/16), niti odredba člana 116 a. ZZRS ima u vidu taj postupak, pa revizioni navodi tužioca istaknuti u tom pravcu, nisu mogli ishoditi drugačiju odluku.

Pozivanje revidenata na odluku Ustavnog suda Republike Srbije i Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i da predstavljaju izvor prava (a nije tako), nisu relevantne, jer se radi o drugačijoj činjeničnoj i pravnoj situaciji.

Prema izloženom, ni ostali revizioni navodi tužilaca, kojima se prigovara pravilnosti primjene odredaba parničnog postupka i materijalnog prava, nisu osnovani, slijedom čega je odlučeno kao u izreci, na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

Predsjednik vijeća
Senad Tica

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić